

Students' voice:

ตลอด SHEE Journal ฉบับนี้ทุกท่านคงได้รับรู้ความสำคัญมากมายเกี่ยวกับความเป็นผู้นำจากอาจารย์ผู้มีประสบการณ์ในโรงเรียนแพทย์หลากหลายท่าน อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่เกี่ยวข้องจากฝั่งผู้เรียนอาจไม่ได้ถูกพูดถึงมากนัก บทความ Students' voice นี้ ตั้งใจนำเอามุมมองของนักศึกษาแพทย์มาสรุป และนำเสนอให้แก่ผู้อ่านทุกท่าน ซึ่งในวารสารฉบับนี้ได้มีโอกาสรับฟังความเห็นจากนักศึกษาแพทย์หลากหลายชั้นปี ต่างคณะแพทย์ และทุกคนล้วนมีประสบการณ์ในการพัฒนาความเป็นผู้นำที่น่าสนใจ จึงเชื่ออย่างยิ่งว่า บทความนี้จะมีส่วนในการสร้างมุมมองต่อภาวะผู้นำในโรงเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพที่ครอบคลุมมากขึ้น โดยผ่านประเด็นคำถาม ดังนี้

1. ภาวะผู้นำมีประโยชน์ในการเป็นนักศึกษาแพทย์และเป็นแพทย์ในอนาคตอย่างไร
2. ทักษะที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำที่ไม่มั่นใจคืออะไร อยากให้หลักสูตรช่วยส่งเสริมทักษะดังกล่าวอย่างไร
3. แบ่งปันกิจกรรมจากในหรือนอกหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำของตนเอง และจุดที่ตัวเองชอบที่สุด
4. ปัจจุบันได้รับการประเมินและ feedback เกี่ยวกับภาวะผู้นำของตัวเองมากน้อยเพียงใด อยากให้หลักสูตรช่วยเหลืออย่างไร

1. ภาวะผู้นำมีประโยชน์ในการเป็นนักศึกษาแพทย์และเป็นแพทย์ในอนาคตอย่างไร

แม้ว่านักศึกษาแพทย์อาจมีความเข้าใจในความหมายของความเป็นผู้นำที่แตกต่างกันบ้าง แต่นักศึกษาแพทย์ส่วนใหญ่เห็นว่าความเป็นผู้นำจะช่วยในการปฏิบัติงานในฐานะแพทย์เป็นอย่างมาก เนื่องจากแพทย์



นพ. ธิติพันธ์ ศรีกลมมนตรี
ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ



นศพ. พิชรพล รุจิรพงษ์
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

เป็นอาชีพที่มักต้องปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น และหลายครั้งต้องรับหน้าที่เป็นหัวหน้าในทีมรักษาผู้ป่วย รวมถึงในการปฏิบัติงานระดับบริหารของโรงพยาบาลและในองค์กรด้านสาธารณสุข ดังนั้นการพัฒนาความเป็นผู้นำที่ดี จะช่วยให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของทั้งผู้นำและผู้ตามได้ดียิ่งขึ้น

“อาชีพแพทย์ไม่ช้าก็เร็ว จะต้องมี
สถานการณ์ที่เราต้องเป็นคนแรกที่ตัดสินใจ
ในการให้การรักษาคอนไซ์ หรือแม้กระทั่ง
มีโอกาสดำเนินงานบริหารโรงพยาบาล
ก็ล้วนแล้วแต่ต้องใช้ leadership skill”

นศพ. คณิน

“แพทย์จะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการ
รักษาของผู้ป่วย และเป็นผู้นำขององค์กรทางด้าน
สาธารณสุข เพื่อยกระดับคุณภาพการรักษา
พยาบาล รวมไปถึงความเป็นอยู่ของบุคลากร
ทางการแพทย์ในระบบสาธารณสุขไทย”

นศพ. มนตราลักษณ์

2. ทักษะที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำที่ไม่มั่นใจคืออะไร อยากให้หลักสูตรช่วยส่งเสริมทักษะดังกล่าวอย่างไร

ทักษะกลุ่มหนึ่งที่นักศึกษาแพทย์สนใจ และยังต้องการได้รับโอกาสพัฒนาเพิ่มเติม คือ ทักษะในการคิด และตัดสินใจให้เหมาะสม ซึ่งมีประโยชน์ในการเป็นผู้นำ ไม่ว่าจะเป็นในบริบทการทำงานเพื่อดูแลรักษาผู้ป่วย หรือในบริบทการบริหารในระดับโรงพยาบาลหรือองค์กร

“สำหรับทักษะที่ผมต้องการให้หลักสูตร
ช่วยพัฒนาให้กับผู้เรียนคือ ทักษะการตัดสินใจ
เพราะในการเป็นผู้นำจะมีหน้าที่หลักอย่างหนึ่ง
คือ การตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางการทำงาน
ของทีมหรือองค์กร และในหลายครั้งแพทย์
ก็ต้องเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการดูแล
รักษาผู้ป่วย ดังนั้นทักษะนี้จึงมีความสำคัญ
อย่างมาก”

นศพ. กิรติ

“สนใจการฝึกทักษะทางด้าน
Critical Thinking and Risks Management
ที่ต้องดำเนินการตัดสินใจในเวลาที่เราเร่งด่วน
มีเงื่อนไขต่างๆ ในขณะที่ต้อง Identify risks
หรือวิธีการที่จะลดความเสี่ยงลง
ซึ่งก็เป็นวิธีการบริหารจัดการองค์กร
หรือแม้แต่ด้านการรักษาผู้ป่วย ...”

นศพ. วณภัศ

แต่ในขณะเดียวกัน นักศึกษาอีกกลุ่มมองว่า ทักษะกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีมอีกหลายทักษะ เป็นจุดอ่อนของตัวเอง เช่น ทักษะการสื่อสาร การสร้างสิ่งแวดล้อมในการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสม และอยากได้รับการส่งเสริมมากขึ้นเช่นกัน

“ผู้นำควรมีทักษะการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทีมหรือองค์กร เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียว และสร้าง Positive Environment ให้กับเพื่อนร่วมงาน ... สิ่งที่ยากให้หลักสูตรเพิ่มเติมคือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยไม่ตัดสินไปก่อน เพราะจากการทำงานที่ผ่านมา บางครั้งการทำงานที่ติดขัดหรือปัญหาที่เกิดขึ้นมักมาจากการไม่เข้าใจกันของคนในทีม การมีอคติหรือด่วนตัดสินความคิดเห็นของผู้อื่นโดยไม่ไตร่ตรองก่อน หรือบางครั้งเพิกเฉยกับการแสดงความคิดเห็นของเพื่อนร่วมทีม”

นศพ. มนตราลักษณ์

“อยากพัฒนาเพิ่มด้าน communication skill ครับ
เพราะ ผู้นำต้องเชื่อมโยงผู้คน
ผ่านการสื่อสาร”

นศพ. คณิน

ในส่วนการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมทักษะข้างต้น นักศึกษามองว่า การจัดกิจกรรมในลักษณะการอภิปรายร่วมกับผู้เชี่ยวชาญหรืออาจารย์ที่มีประสบการณ์ ควบคู่ไปกับกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาแพทย์ได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติ น่าจะเป็นแนวทางที่สามารถเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองได้ดีที่สุด และนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้พูดถึงการเรียนในรูปแบบบรรยายหรือการเรียนในกลุ่มที่เป็น passive learning เลย

“การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจจากผู้มีประสบการณ์ เช่น ผู้นำองค์กร, อาจารย์แพทย์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้, หลักการและเห็นแง่มุมต่างๆ ได้ครอบคลุมมากขึ้น และอยากให้มี workshop ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อฝึกฝนทักษะการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม”

นศพ. กิรติ

3. แบ่งปันกิจกรรมจากในหรือนอกหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำของตนเอง และจุดที่ตัวเองชอบที่สุด

นักศึกษาส่วนใหญ่ พบว่าตนเองได้พัฒนาความเป็นผู้นำของตนเองมากที่สุด ไม่ใช่จากกิจกรรมในหลักสูตร แต่เป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร ซึ่งนับรวมตั้งแต่กิจกรรมระดับภาควิชา ระดับคณะ หรือจัดโดยสมาคมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของนักศึกษาแพทย์ และโดยส่วนใหญ่สิ่งที่ทำให้นักศึกษาประทับใจในกิจกรรมเหล่านี้คือโอกาสที่ได้ทำงานร่วมกับคนอื่น ที่มีความแตกต่างไม่ว่าจะในแง่ของวิธีการทำงาน ซึ่งช่วยให้ตัวเองได้พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การฟัง รวมไปถึงการต่อรองพร้อมทั้งรักษาบรรยากาศการทำงานที่ดี

“...การทำงานในตำแหน่ง Head of Academics ในการแข่งขัน Siriraj International Medical Microbiology, Parasitology and Immunology Competition (SIMPIC 2024) ...สิ่งที่จะต้องทำคือ การทำให้สมาชิกในทีมทุกคนทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข ต้องมีการวางแผน การจัดงานเป็นอย่างดีและต้องประสานงานกับฝ่ายอื่นๆ ... จุดที่ผมชื่นชอบจากการทำงานนี้คือ การได้เรียนรู้ทักษะและมุมมองใหม่ๆ จากทั้งอาจารย์ รุ่นพี่ เพื่อน และรุ่นน้องที่ได้มาทำงานร่วมกัน ... อีกจุดที่ผมได้ฝึกฝนเพิ่มขึ้นคือทักษะการสื่อสาร ... สิ่งสำคัญสำหรับผู้นำคือการรับฟังและสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นที่ประเด็นและเหตุผล ไม่มุ่งเน้นที่ตัวบุคคล และพยายามสร้างบรรยากาศ ที่ดีในการทำงานร่วมกัน”

นศพ. กীরติ

“กิจกรรมค่ายต่างๆ ขององค์กรนักศึกษาแพทย์ เช่น โครงการของสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแพทย์ แห่งประเทศไทย(สพท.) โครงการค่ายอาสาพัฒนาชนบท SMSTxPI: 1st R-SA Camp, โครงการค่ายนักพูด, โครงการ SMSTxUNICEF: Start to Stop Sextortion เป็นโครงการที่ฝึกให้เราได้ลองเป็นผู้นำและผู้ตามในเวลาเดียวกัน นอกจากนั้นยังได้ฝึกทักษะต่างๆ ทั้งเรื่องการทำงานเป็นทีม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และทักษะการเจรจา ...”

นศพ. มนตราลักษณ์

4. ปัจจุบันได้รับการประเมินและ feedback เกี่ยวกับภาวะผู้นำของตัวเองมากน้อยเพียงใด อยากให้หลักสูตรช่วยเหลืออย่างไร

นักศึกษามีความเห็นที่หลากหลายเกี่ยวกับการประเมินทักษะความเป็นผู้นำของตนเอง บางส่วนรู้สึกว่าจะไม่ได้รับการประเมินมากนักแต่รู้สึกว่าจะได้จำเป็นมากเนื่องจากมองว่าความเป็นผู้นำเป็นลักษณะที่มีความเฉพาะบุคคล ในขณะที่บางกลุ่มรู้สึกว่าจะได้รับการประเมินอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่เป็นการประเมินแบบที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

“ไม่ค่อยเห็นว่ามี การประเมิน และนี่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะประเมินออกมา อย่างไร เพราะ leadership สำหรับเรา มันเป็น spectrum แต่ละคนจะมี style ความเป็นผู้นำของตัวเองต่างกัน”

นศพ. คณิน

“ในปัจจุบันการประเมินและ feedback เกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ผมได้รับจะอยู่ในรูปแบบ ที่อาจยังไม่เป็นทางการมากนัก ส่วนใหญ่ จะเป็นการ reflection and feedback หลังจบการทำงานแต่ละครั้งที่จะให้สมาชิก ในทีมได้ให้ข้อมูลย้อนกลับต่อการทำงาน ...”

นศพ. กীরติ

อย่างไรก็ตาม นักศึกษายังมองว่าภาวะผู้นำ เป็นทักษะที่ไม่สามารถใช้วิธีการประเมินผลเพียงไม่กี่ครั้ง ในการวัดผลและส่งเสริมให้นักศึกษาแพทย์พัฒนาขึ้นได้ แต่ต้องอาศัยการติดตามเป็นระยะ โดยสามารถทำได้ ผ่านการตั้ง milestones และเปิดโอกาสให้นักศึกษาแพทย์ได้สะท้อนคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของตนเองเป็นระยะ เสริมด้วย feedback จากอาจารย์จะช่วยให้พัฒนาความเป็นผู้นำของตัวเองให้ดีขึ้นได้

“Leadership skills ยังคงเป็นลักษณะ Continuous Learning ต้องพัฒนาต่อไปควบคู่กับการเรียนรู้ ทักษะด้านอื่นๆ Regular Feedback Session ก็มีมีส่วนช่วยมากสำหรับการที่จะ reflect ตัวเอง”

นศพ. วณภัส

หากหลักสูตรสามารถจัดให้เกิดการประเมินผลในระยะยาวนี้ คือมีการสร้าง milestones ที่ชัดเจน มีการสร้าง portfolio เพื่อสะสมและติดตามลักษณะความเป็นผู้นำของผู้เรียนตลอดหลักสูตร รวมถึงมีการจัดเวลาโดยเฉพาะสำหรับการ reflection และ feedback น่าจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการประเมิน และพัฒนาในรูปแบบที่ผู้เรียนต้องการได้

โดยสรุป นักศึกษาแพทย์ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของภาวะผู้นำ และต้องการให้พัฒนาทั้งทักษะระดับ บุคคลรวมไปถึงการทำงานเป็นทีมผ่านการอภิปรายในกิจกรรม workshop โดยในปัจจุบันได้พัฒนาทักษะของ ตนเองมากที่สุดจากกิจกรรมนอกหลักสูตรจากโอกาสที่ได้ทำงานกับเพื่อนร่วมงานที่มีความหลากหลาย และยัง อยากให้หลักสูตรช่วยมีการติดตามภาวะผู้นำของตนเองในระยะยาวพร้อมกระตุ้นให้ได้สะท้อนคิด พร้อมได้รับ ข้อเสนอแนะต่อไป

ขอขอบคุณ



นศพ. วณภัส วชิรเดชกุล ชั้นปีที่ 3
วิทยาลัยแพทยศาสตร์ศรีสวางควัฒน ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์



นศพ. คณิน หอศิริพร ชั้นปีที่ 6
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล



นศพ. มนตราลักษณ์ พรหมมณี ชั้นปีที่ 3
โครงการผลิตแพทย์เพื่อชาวชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล



นศพ. กิรติ สุธีรียงประเสริฐ ชั้นปีที่ 3
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล